

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE FITA.GIRONA

Girona, Fundació Fita, 25 de novembre de 2004

President de la Diputació de Girona, amic Domènec Fita, amics i amigues, moltes gràcies per haver vingut a aquest acte i gràcies també per permetre'm fer en veu alta unes reflexions sobre el llibre i la persona d'un artista que ja podem dir que és un artista de primera divisió. Gràcies per convidar-me a presentar un llibre tan magnífic com *Fita.Girona*. Quan la setmana passada vaig venir a recollir el llibre, just acabat de sortir de la impremta, vaig quedar sorprès perquè el seu disseny i el seu acabat estan al nivell de les obres que es reproduïxen de Domènec Fita. És un llibre d'art i hem d'estar contents de disposar d'obres d'aquesta categoria perquè en realitat és l'art que ens salva. El llibre té una bona introducció d'en Jordi Falgàs que, entre altres coses interessants, diu: "Qui no tingui resposta a la pregunta de què és l'art, pot obrir aquest llibre. No hi trobarà pas la resposta, però hi veurà la complexitat de la pregunta". És clar que quan preguntaren a Picasso: "Què és l'art?", ell va respondre: "Què és el que no és art?", ben mirat estem voltats d'art, però a vegades necessitem la perspicàcia dels artistes perquè ens ensenyin a veure amb més precisió; així ho considerava Leonardo: "La missió de la pintura i de l'escultura és arribar a saber veure millor".

Repasant el llibre *Fita.Girona* un no deixa de preguntar-se com s'ho ha fet aquest artista per aconseguir una obra tan vasta i tan coherent a l'hora. Potser un dels secrets el trobem en l'explicació que el mateix Domènec escriu en el llibre: "Durant el temps de la meua educació en el sistema Montessori, en els temps que jo vaig conèixer de la Generalitat republicana, dels anys 1932 al 1936 (que correspondrien als meus 5 a 9 anys)...". Quina sort va tenir en Domènec en rebre una educació privilegiada! Una educació acurada en aquests primers anys de vida, tan decisius per educar la sensibilitat i la creativitat, explica en bona part el que després arribarà a aconseguir Fita.

A més dels factors educatius, tan determinants, hi ha altres explicacions. És la mateixa personalitat de l'artista. Marc Chagall ho deia: "L'art és sobretot un estat de l'ànima". La rica vida interior d'en Fita li ha facilitat poder transmetre la complexitat de formes i colors de la seva obra. El seu afany de superació, les ànsies de trencar els límits humans, una necessitat d'arribar a l'excel·lència... tot porta Domènec Fita a un grau de tensió que afavoreix la seva creativitat contundent. Erasme ens deixa un escrit que explica el que estic comentant: "No hi ha cap altre animal més desgraciat que l'home, perquè tots els altres es mantenen dins els termes de la Naturalesa, mentre que l'home és l'únic que intenta sobrepassar els límits de la seva condició". Dit amb altres paraules de Camus: "L'home és l'únic ésser que no es resigna a ser allò que és". Som limitats amb afany d'il·limitació. En realitat no som el que som sinó que som allò que volem

ser, allò a què aspirem. Naturalment, tot aquest camí condueix a la rebel·lia, l'inconformisme, l'ànsia d'anar més enllà.

El llibre recull una representació de la vastíssima obra de Fita interpretant Girona, la ciutat estimada de Fita. Inevitablement deixa entreveure el que Girona és en el moment que Fita enllestia una obra i allò que desitjava que la seva ciutat fos. El seu punt de vista és crític. Ens pot ajudar a comprendre-ho la lectura del seu llibre *Escrits 1947-1997*; a la pàgina 308 reproduïx un fragment d'un article de l'any 1972 de clara inconformitat amb la Girona d'aquell moment: "Voldria que l'alcalde de Girona prengués consciència del poc que s'està fent per a l'art a la nostra ciutat. Tampoc cal que arribem al punt d'aspirar a la importància que tenia l'art a l'Atenes de l'antiguitat, però sí que seria necessari fer veure que aquí i ara està absolutament oblidat, tot i que és un element de capital importància per a qualsevol ciutat. Les places són espais d'un gran interès artístic, i no s'hi fa res. En realitat, què ha fet la nostra ciutat per atendre els nostres artistes d'abans de la guerra fins ara? N'ha guardat testimoni, d'una manera o altra? No cal que hi pensem gaire per saber que la resposta és negativa". A la pàgina 307 es pot llegir una carta d'agraïment dirigida al Sr. Udina Martorell, professor de la Universitat Autònoma de Barcelona que, en una conferència l'any 1968, s'havia pronunciat favorable a crear uns estudis universitaris a Girona, contra l'opinió de molta gent. Fita va ser també en aquest aspecte un avançat en saber el que més convenia a Girona. En la seva carta al Sr. Udina li deia: "És elogiuable que una persona que viu fora de Girona es preocupi per les nostres coses. Moltes gràcies! I aquest meu sentiment és també el de molts gironins, i si és necessari podem recollir signatures per constatar-ho".

La tensió que experimenta Fita entre el que és i el que hauria de ser és el marc on neix el seu art i també el seu pensament. A la vida i obra de Fita no hi ha gaires certeses, sempre hi planeja el dubte, la necessitat de qüestionar-se. D'aquells que ja han arribat, que s'han instal·lat, difícilment en surt res. L'exposició d'obres recents de Fita en aquesta sala és un bon exemple del pòsit acumulat per Fita al llarg de la seva vida, com ell mateix explica en el programa de mà: "Aquestes obres responen a un pòsit d'anys i de suma d'expressions plàstiques damunt del deix que la història ens ha regalat". Afortunadament, l'obra de Fita, abundant i variadíssima, queda ben vetllada per la Fundació Fita, que té cura de la preservació, conservació i difusió. L'exemplar tasca de catalogació que s'ha realitzat, gràcies en bona part a un esforç titànic de la família Compte, garanteix tenir un material ben disposat i al servei dels estudiosos. La Fundació, doncs, ha demostrat ser una eina ben eficaç tant pel que es refereix a l'obra concreta de Domènec Fita com per altres tasques en bé de l'art. Ho demostra l'interès per ajudar joves artistes; n'és una mostra la beca guanyada l'any passat per Pau Morales, del qual fa pocs dies es podia admirar una exposició en aquesta mateixa sala. El guanyador d'enguany, David Martínez, tindrà l'oportunitat d'exposar-hi i

així esperem que per molts anys la Fundació Fita segueixi donant la primera empena, altrament tan necessària, a aquells que sentint la crida de l'art no hi renunciïn tot i les dificultats.

Vaig a manifestar un sentiment que estic ben segur que és compartit per tots vostès. És la millor floreta que podem tirar a n'en Domènec. Amnistiaria Fita. Artistes com ell haurien de poder contribuir amb el seu art a fer un món més amable, més culte, més humà. Voldria que Fita visqués sempre més. Amnistiari-lo de la mort que priva als vius de seguir gaudint de companyies insòlites i irrepetibles. Quants no desitjaríem que l'inspirat Mozart seguís encara oferint-nos les seves meravelles? En realitat, l'art ja és d'un altre món. És un tast de paradís, per això aspirem a fer-lo present en les nostres vides, com el bé més preuat que hom pot experimentar. L'art ens proporciona aquests moments sublims en els quals tot queda parat; són aquests moments especials que per l'extraordinari poder de comunicació d'uns intèrprets musicals, d'una obra d'un artista plàstic, del ben aconseguit guió museogràfic, etc. dóna la impressió que passa un àngel que ens fa confiar en el futur de l'espècie humana, a vegades tan mesquina i miserable i no obstant, a vegades, capaç de mostrar el tresor de bondat que tots portem dins. Reconec que contemplant l'obra de Fita em passa l'àngel, de la mateixa manera que em passa davant els millors artistes. Qui que hagi visitat les pintures d'Altamira no ha quedat sense respirar? És una vivència de comunió, de vibracions compartides, amb els humans que foren capaços de plasmar amb força les seves angoixes, els seus temors, el seu agraïment... en fi tants sentiments idèntics als nostres encara que ens separin milers d'anys. Malgrat totes les millores tècniques i científiques, seguim en el fonamental, essent idèntics, feliçment humans. Recordo la primera vegada que vaig contemplar al natural l'Acropolis d'Atenes, amb el Partenó de mides justes, tan humanes. Quin moment tan feliç, tan confiat en la humanitat! O les pintures de Giotto, a la Capella dels Scrovegni a Pàdua, no són l'anunci d'una de les èpoques de més forta voluntat de millora?

Efectivament, els veritables artistes tenen voluntat de trencar els límits i ens encomanen aquest desig en contemplar les seves obres. Ens regalen confiança perquè tot i sabent que les persones vivim sense possibilitats de tastar infinits, experimentem que és possible superar-nos, anar a més, organitzar-nos i col·laborar per evitar alguns dels fracassos humans que tant ens comprometen en l'actualitat. Aquesta necessitat de trencar els límits està magníficament ben expressada per Raimon en una de les seves cançons: *Animal d'esperances i memòria*

Animal d'esperances i memòria

No he volgut ser humà d'altra manera,

No he volgut ignorar i resignar-me

A ser, poc més poc menys, com una fera.

Límits, conec molt bé tants i tants límits.
 I visc pugnant contra aquests límits. Límits.
 Sol i acompanyat prove de ser útil
 Amb cançons d'amor, amb cançons de lluita.

Per acabar, Domènec, deixa'm donar-te les gràcies en nom de tots els aquí presents i de tants altres per ajudar-nos tu també a treure'ns la fera. Per què tu ho has aconseguit? Per què ets d'aquesta llei d'artistes? Ho he estat pensant i he vist clar que tota la teva obra, que és la teva vida, se sosté sòlidament sobre quatre pilars. Primer, el sofriment, qui pateix, qui té el cor ferit de mossegades, té acumulada una varietat de sentiments que donen riquesa de matisos a l'obra artística. Segon, la recerca contínua. És difícil catalogar a n'en Fita sota un paraigua d'estil concret. Tota la vida és una constant recerca, de materials, de suports, de temes... impossible parar aquesta necessitat constant d'anar a més, de superar el que ja s'ha trobat i aspirar al que s'ignora encara. És la grandesa del creador. Tercer, l'espiritualitat d'en Fita. Les seves obres tenen ànima, ens parlen, ens inquieten, ens asserenen, ens fan sentir petits, però també grans. Hi ha àngel. Quart, el quart pilar d'en Fita (i no per dir-lo després dels altres menys important, tot al contrari, explica tots el que he dit fins ara) ha estat l'Àngela, sempre tan present. Els que hem tractat a en Fita sabem com n'és de necessària l'Àngela per ell. L'Àngela és la seva força i fent un joc de paraules bé es pot dir que l'Àngela és el seu àngel particular i no he trobat cap més poeta capaç de plasmar el que estic dient (estic convençut que en Fita se sent identificat pensant en l'Àngela) que un altre àngel, Àngel González, en la *Muerte en el olvido*, diu així:

Yo se que existo
 porque tú me imaginas.
 Soy alto porque tú me crees
 alto, y limpio porque tú me miras
 con buenos ojos,
 con mirada limpia.
 Tu pensamiento me hace
 inteligente, y en tu sencilla
 ternura, yo soy también sencillo
 y bondadoso.

Desitjo que per molts anys en Fita i l'Àngela segueixin donant-nos la possibilitat de gaudir d'una obra que ens fa millors. Moltes gràcies Àngela, moltes gràcies Domènec.

Joan Surroca i Sens